

Sygn. akt V CZ 1/09

POSTANOWIENIE

Dnia 29 stycznia 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Lech Walentynowicz (przewodniczący)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa W.M.

przeciwko Bank S.A.

o ustalenie nieważności umowy kredytowej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 29 stycznia 2009 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 24 listopada 2008 r., sygn. akt [...],

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Pozew w niniejszej sprawie został odrzucony postanowieniem Sądu Okręgowego w W. z dnia 29 maja 2008 r., a zażalenie powoda na to postanowienie Sąd Apelacyjny oddalił 11 sierpnia 2008 r. Powód w toku postępowania przed sądami powszechnymi korzystał z całkowitego zwolnienia od kosztów sądowych.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego powód w zaskarżył skargą kasacyjną, od której uiszczył opłatę w wysokości 30 zł. Złożenie skargi kasacyjnej poprzedziło ustanowienie dla powoda w dniu 20 października 2008 r. adwokata z urzędu przez Sąd Apelacyjny.

Wniesioną skargę Sąd Apelacyjny odrzucił postanowieniem z dnia 24 listopada 2008 r., wskazując jako podstawę art. 398⁶ § 2 k.p.c. i wyjaśniając, że skarga nie została należycie opłacona, ponieważ zwolnienie od kosztów sądowych przyznane w postępowaniu przed sądem powszechnym nie obejmuje postępowania kasacyjnego, wobec czego uiszczenie opłaty podstawowej, bez wcześniejszego uzyskania zwolnienia od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym, jest niewystarczające. Sąd Apelacyjny powołał się na pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 5 czerwca 2008 r. (III CZP 142/07, OSNC 2008/11/122).

Powód zaskarżył postanowienie odrzucające jego skargę kasacyjną, domagając się jego uchylenia. Zarzucił błędne ustalenie, jakoby nie został zwolniony od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym, gdy tymczasem udzielenie takiego zwolnienia było warunkiem ustanowienia dla niego pełnomocnika z urzędu, a analiza językowa wniosku o ustanowienie pełnomocnika wskazuje, że intencją powoda było również uzyskanie zwolnienia od kosztów sądowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wbrew twierdzeniom zawartym w zażaleniu, złożony przez powoda w dniu 18 października 2008 r. wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu nie zawiera sformułowań pozwalających przypisać mu także rolę wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym. Zawarte w tym piśmie zdania „Podstawy zwolnienia od kosztów sądowych wskazałem we wniosku o to

zwolnienie, który został przez Sąd Okręgowy uwzględniony w całości. Powołuję się na treść tego wniosku i dokumenty do niego załączone.” nawiązują do treści art. 117 k.p.c. i wskazują na spełnienie przez powoda przesłanek wymienionych w tym przepisie. Po wejściu w życie wyroku Trybunały Konstytucyjnego z dnia 16 czerwca 2008 r. (P 37/07, Dz.U. Nr 110, poz. 706), mocą którego art. 117 § 1 k.p.c. w części obejmującej zwrot „zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub w części” uznany został za niezgodny z art. 45 ust. 1 oraz art. 77 ust. 2 i art. 32 ust. 1 Konstytucji – przesłanki te, to spełnienie przez stronę ubiegającą się o ustanowienie dla niej pełnomocnika z urzędu wymagań określonych w art. 117 § 6 k.p.c. Osoba taka musi zatem wykazać za pomocą stosownego oświadczenia, zawartego we wniosku i obejmującego szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, że nie może, bez uszczerbku utrzymania swojego i rodziny, ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego (por. uzasadnienie wyroku Trybunału pkt 9.3).

W konsekwencji, ani złożenie przez powoda wniosku o ustanowienie dla niego pełnomocnika po wydaniu prawomocnego orzeczenia przez Sąd II instancji, ani też fakt uwzględnienia tego wniosku nie mogą być uznane jednocześnie za złożenie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych i dorozumiane przyznanie tego zwolnienia w postępowaniu kasacyjnym. Z drugiej strony skuteczność ustanowienia przez sąd pełnomocnika nie może być podważana odwoływaniem się do niekorzystania przez stronę ze zwolnienia od kosztów sądowych. Przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych nie stanowi już koniecznego warunku ustanowienia dla strony pełnomocnika z urzędu. Aby ubiegać się o takie zwolnienie strona musi złożyć stosowny wniosek, czego powód nie uczynił, a sąd obowiązany jest odrębnie orzec o tym przedmiocie. Takie postanowienie nie zostało jednak wydane.

W rezultacie Sąd Apelacyjny słusznie przyjął, opierając się na mającej moc zasady prawnej (a zatem wiążącej inne składy Sądu Najwyższego) uchwale z dnia 5 czerwca 2008 r., że powodowi w postępowaniu kasacyjnym nie przysługuje zwolnienie od kosztów sądowych, a w rezultacie, że uiszczenie opłaty podstawowej zamiast opłaty stosunkowej było wadliwe. Uiszczenie nieprawidłowej (zbyt niskiej) opłaty od skargi kasacyjnej przez stronę zastępowaną przez adwokata

uzasadniało odrzucenie skargi kasacyjnej na podstawie art. 130² § 3 k.p.c. w zw. z art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Zażalenie powoda podlegało zatem oddaleniu na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c.